

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ННІ ПДАБА

Владислав ДАНШЕВСЬКИЙ

“04” листопада 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма	«Міжнародна економіка і бізнес»
Статус дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Код освітньої компоненти	БК 2.8
Мова викладання	українська

Дніпро – 2024

Розробники:

д.е.н., професор кафедри
економічної теорії та
міжнародних економічних відносин

Вероніка ЧАЛА

асистент кафедри
економічної теорії та
міжнародних економічних відносин

Богдан ЗИМОГЛЯД

Робоча програма ухвалена на засіданні кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин.

Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1.

Завідувач кафедри
економічної теорії та
міжнародних економічних відносин

Юлія ОРЛОВСЬКА

Робоча програма погоджена групою забезпечення якості освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка і бізнес» підготовки здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1.

Гарант освітньої програми

Юлія ОРЛОВСЬКА

Експертизу навчально-методичного відділу пройдено:

«28» 11 2024 р.

Віта ЄГОРОВА
Ім'я ПРИЗВИЩЕ

Реєстраційний номер _____
(надається фахівцем НМВ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	32		32
лекції	16		16
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	16		16
Самостійна робота, у т.ч:	58		58
підготовка до аудиторних занять	32		32
підготовка до контрольних заходів	-		-
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	26		26
Форма підсумкового контролю			Диф.залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів цілісного уявлення про ключові поняття, механізми та чинники, що визначають міжнародну конкурентоспроможність на рівні окремих підприємств різних галузей економіки. Здобувачі вищої освіти мають опанувати принципи аналізу конкурентних переваг у глобальній економіці, розуміти структуру сучасних ринків, а також функціонування міжнародного економічного середовища як простору жорсткої конкуренції.

Завдання вивчення дисципліни – сприяти розвитку у здобувачів аналітичних навичок щодо дослідження, оцінювання та практичного застосування концепцій і інструментів міжнародної конкурентоспроможності. Це передбачає формування вмінь критично аналізувати макроекономічні показники, галузеві звіти, індекси глобальної конкурентоспроможності, економічні стратегії МСБ та транснаціональних компаній, а також інтерпретувати міжнародні рейтинги, інституційні звіти й офіційні документи світових економічних організацій.

Пререквізити дисципліни – для ефективного опанування матеріалу студентам необхідно мати попередні знання з таких дисциплін, як «Глобальна економіка та сучасні проблеми МЕН», «Міжнародні стратегії економічного розвитку», «Управління інноваційною діяльністю».

Постреквізити дисципліни – набуті знання та вміння з дисципліни «Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу» сформулюють необхідний інструментарій для комплексного аналізу конкурентних переваг бізнесу, розробки відповідної стратегії зміцнення конкурентоспроможності та використовуватимуться при підготовці кваліфікаційної роботи.

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми магістерського рівня «Міжнародна економіка і бізнес» 2024 року):

Інтегральна компетентність: ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає

глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК-8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

ФК-10. Здатність самостійно розробляти стратегії управління міжнародною бізнес-діяльністю та впроваджувати ці стратегії на практиці

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка і бізнес» 2024 року):

ПРН-4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН-5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН-9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

ПРН-13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

Методи навчання:

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, інтерактивна лекція, демонстрація, самостійне спостереження);

2. Методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні);

Форми навчання: групова форма (інтерактивна лекція), індивідуальна форма (самонавчання здобувачів освіти).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: ноутбук, мультимедійне обладнання, екран.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Категорія «конкурентоспроможність міжнародного бізнесу» та її властивості

Тема 2. Конкурентне середовище підприємства

Тема 3. Конкурентні переваги міжнародного бізнесу

Тема 4. Конкурентні стратегії міжнародного бізнесу

Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки у міжнародному бізнесі

Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства

Тема 7. Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності міжнародного бізнесу

Тема 8. Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. «Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу»					
Тема 1. Категорія «конкурентоспроможність міжнародного бізнесу» та її властивості	10	2	2	-	6
Тема 2. Конкурентне середовище підприємства	12	2	2	-	8
Тема 3. Конкурентні переваги міжнародного бізнесу	12	2	2	-	8
Тема 4. Конкурентні стратегії міжнародного бізнесу	12	2	2	-	8
Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки у міжнародному бізнесі	12	2	2	-	8
Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства	12	2	2		8
Тема 7. Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності міжнародного бізнесу	10	2	2		6
Тема 8. Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства	10	2	2		6
Усього годин	90	16	16	-	58

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. «Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу»		
1	Тема 1. Категорія «конкурентоспроможність міжнародного бізнесу» та її властивості. Визначення терміну. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки. Сутність та види економічної конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринку.	2
2	Тема 2. Конкурентне середовище підприємства. Основні складові конкурентного середовища. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Аналіз діяльності конкурентів.	2
3	Тема 3. Конкурентні переваги міжнародного бізнесу. Сутність та співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела формування конкурентних переваг.	2
4	Тема 4. Конкурентні стратегії міжнародного бізнесу. Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення	2

	конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії.	
5	Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки у міжнародному бізнесі. Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Розгляд якості товару як основного важеля забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару.	2
6	Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства.	2
7	Тема 7. Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності міжнародного бізнесу. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення міжнародної конкурентоспроможності.	2
8	Тема 8. Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства Ідеологія менеджменту якості. Інструментарій управління якістю. Система управління якістю. Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю. Якість – всесвітнє поле конкуренції на порозі ХХІ століття.	2
Разом за змістовим модулем 1		16
Усього годин		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. «Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу»		
1	Категорія «конкурентоспроможність міжнародного бізнесу» та її властивості. Аналіз конкурентних переваг підприємства: кейс-стаді	2
2	Конкурентне середовище підприємства: міжнародний аспект	2
3	Конкурентні переваги міжнародного бізнесу. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг.	2
4	Конкурентні стратегії міжнародного бізнесу. Аналіз випадків порушення конкурентного законодавства в Україні	2
5	Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки у міжнародному бізнесі. Розробка стратегії масштабування для малого бізнесу	2
6	Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства. Впровадження інновацій: вплив на міжнародну конкурентоспроможність.	2
7	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення	2

	конкурентоспроможності міжнародного бізнесу. Розробка програми формування конкурентоспроможного персоналу.	
8	Менеджмент як фундамент забезпечення міжнародної конкурентоспроможності сучасного бізнесу.	2
Разом за змістовим модулем 1		16
Разом		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	32
2	Підготовка до контрольних заходів	-
3	Виконання курсового проєкту або роботи	-
4	Виконання індивідуальних завдань	-
5	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	26
	Конкурентний аналіз міжнародного бізнесу обраної галузі за допомогою інструменту Майкла Портера.	8
	SWOT-аналіз розвитку міжнародного бізнесу для формування стратегії зміцнення конкурентоспроможності	10
	Масштабування переваг малого або середнього підприємства із урахуванням конкурентних ризиків та ресурсів.	8
6	Підготовка до екзамену	-
Усього годин		58

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу

Максимальна оцінка – 100 балів.

Оцінка поточного контролю 1 складається із:

-присутності здобувача на всіх лекціях (1 лекційне заняття – 1 бал) – максимальна кількість – 8 балів;

-присутності та роботи здобувача на всіх практичних заняттях (1 практичне заняття – 2 бали). На кожному практичному занятті студент може отримати 2 бали за виконання практичного завдання за темою; у разі присутності студента, але не виконання практичного завдання, здобувач отримує лише 1 бал за присутність. Відсутність здобувача на занятті – 0 балів.

максимальна кількість балів за практичні заняття – 16 балів;

-контрольної роботи в письмовій формі (максимальна кількість балів – 76 б).

Контрольна робота складається з 38 тестових завдань.

Під час виконання тестів студент отримує по 2 бали за правильну відповідь на кожне з 38 питань (максимальна кількість балів 76 балів), неправильна відповідь – 0 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Міжнародна конкурентоспроможність бізнесу» визначається за даними оцінювання змістовного модулю 1.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Porter M. E. *On Competition: Updated and Expanded Edition*. — Harvard Business Review Press, 2023.
2. Барнетт В. — *Міжнародна конкурентоспроможність і глобальний бізнес*. — Лондон: Routledge, 2020.
3. Іванов О. П. — *Стратегічний менеджмент і конкурентоспроможність підприємства*. — К.: КНЕУ, 2021.
4. Іванов Ю. Б., Козак Ю. Г., Гуменюк С. В. *Міжнародна конкурентоспроможність: концепції, індикатори, стратегічні орієнтири*. — Київ: КНЕУ, 2022.

Допоміжна

1. World Economic Forum. *The Global Competitiveness Report 2023*. — Geneva: WEF, 2023.
2. Grant R. M. — *Contemporary Strategy Analysis*. — Wiley, 2023.
3. Ткаченко І. В. — *Інноваційний менеджмент і конкурентоспроможність*. — К.: Наукова думка, 2022.
4. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). *Compendium of Productivity Indicators 2024*. — Paris: OECD Publishing, 2024.
5. OECD Reports on Competitiveness — *Annual Reviews and Analytical Reports*. — OECD Publishing, 2019–2024.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. World Economic Forum — Global Competitiveness Hub
<https://www.weforum.org>
Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму. Містить Global Competitiveness Reports, дослідження з інновацій, цифрової економіки, ESG-індексів тощо.
2. OECD – Competitiveness, Innovation and Productivity Portal
<https://www.oecd.org/competitiveness/>
Аналітична база даних з питань продуктивності, конкуренції, інновацій та промислової політики країн ОЕСР.
3. European Commission – Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
<https://single-market-economy.ec.europa.eu>
Розділ Єврокомісії щодо внутрішнього ринку, конкуренції, масштабування бізнесу та підприємництва.
4. Antimonopoly Committee of Ukraine (АМКУ)
<https://amcu.gov.ua>
Офіційне джерело правозастосовної практики у сфері конкуренції в Україні: кейси, аналітика, нормативна база.
5. Statista – Global Market & Competitor Data
<https://www.statista.com>
База даних зі статистикою по ринках, компаніях, країнах, конкурентоспроможності галузей. Універсальний інструмент для досліджень.

6. McKinsey & Company – Strategy and Corporate Finance Insights
<https://www.mckinsey.com> Консалтингова аналітика з конкурентних стратегій, інновацій, масштабування, цифрових перетворень.
7. Віртуальний читальний зал ПДАБА. – Доступно з:
https://pgasa365.sharepoint.com/:w/r/sites/e-library/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7BB9A75E66-4A07-465E-876F-DAB540BAAB0A%7D&file=%D0%9C%D0%92_%D0%9F%D0%9C_%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.docx&action=default&mobiledirect=true